

Starfshópur um forvarnir
Fundur haldinn í Lóninu, Linnestíg 3,
24.04.2019 og hófst kl. 08:30

Fundinn sátu: *Geir Bjarnason*, íþrótt- og tómstundafulltrúi Hafnarfjarðar og formaður hópsins, *Kristjana Jokumsen*, deildarstjóri tómstundapjónustu Víðistaðaskóla, *María Guðmundsdóttir Gígja*, náms- og starfsráðgjafi Víðistaðaskóla, *Kolbrún Björnsdóttir* náms- og starfsráðgjafi Setbergsskóla, *Anna Sigríður Björnsdóttir*, fulltrúi foreldraráðs, *Ásdís Hanna Pálsdóttir*, fulltrúi foreldraráðs, *Haukur Haraldsson*, sálfræðingur fjölskylduþjónustu Hafnarfjarðar og *Íris Dögg H. Marteinsdóttir*, fjölskyldu- og skólaþjónustu BRÚARINNAR.

Ægir Örn Sigurgeirsson, deildarstjóri við stoðeild í málefnum hælisleitenda og flóttafólks (HOF) hjá Hafnarfjarðarbæ.

Fundargerð ritaði: *Íris Dögg H. Marteinsdóttir*

Geir Bjarnason kynnir hópinn og hlutverk hans.

Ægir segir frá því að þau séu tvö sem vinna í þessari nýju deild og svo hafa verið tveir félagsráðgjafa nemar með þeim síðustu vikur.

Hafnarfjarðarbær er með samning við Útlendingastofnun um að þjónusta allt að 60 hælisleitendur. HOF nýja deildin sem Ægir fer fyrir sér um þessa þjónustu og tekur til mála sem snúa að því sem gerist þegar hælisleitendur fá stöðu flóttafólks. Þegar fólk kemur til landsins og sækir um hæli er það réttindalaust og án allra réttinda, að hluta til mannréttindalaust, ekki með aðgang að neinu hér, úthlutað lágmarkspjónustu. Sveitarfélögin (nefnir sérstaklega Hafnarfjörð, Reykjavík, Reykjanesbæ) veita þessum einstaklingum skjól yfir höfuð og aðstoða við að koma börnunum í skóla. Bjarg er skólaúrræði í Hvaleyrarskóla fyrir börn sem hingað koma á flótta. Á Bæjarhrauni og á Norðurhelli í Hafnarfirði búa þær fjölskyldur sem leita til Íslands sem hælisleitendur.

Útlendingastofnun er með 200 einstaklinga í þjónustu hjá sér hérna í Hafnarfirði, Hafnarfjarðarbær sér um fjölskyldurnar og Útlendingastofnun sjá um þær manneskjur sem koma einir til landsins.

54 hælisleitendur núna síðasta ár, 18 börn og 4 fylgdarlaus börn. Einstæðir foreldrar a.m.k 3 með 3 börn

Sum börn komast inn í leikskóla en önnur ekki, bið eftir leikskolaplássi getur verið löng og þá eru þessi börn allan daginn með foreldri sínu.

Til útskýringa:

Kvótaflóttafólk eru einstaklingar og fjölskyldur sem eru valdar til að koma til Íslands úr flóttamannabúðum.

Hælisleitendur eru einstaklingar og fjölskyldur sem hafa náð að koma sér í gegnum Evrópu og til Íslands.

Samkvæmt lögum á að búa eins um hælisleitendur sem hafa fengið stöðu flóttafólk og kvótaflóttafólks.

Málsmeðferð hælisleitenda getur tekið allt frá 6 mánuðum uppí rúmt ár.

Það eru fjölskyldur báðum megin þ.e á Norðurhelli og í Bæjarhrauni. Fylgdarlausu eldri börnin eru í bæjarhrauni. Þegar fólkið sem hingað hefur leitað fær stöðu flóttafólks hefur það samkvæmt reglum og lögum tvær vikur til að koma sér úr húsnæðinu, á Bæjarhrauni eða Norðurhelli, sem þeim hefur verið skaffað af Hafnarfjarðarbæ. Þá tekur við að styðja við þau við það að aðlaga sig að íslensku umhverfi, Rauði kross Íslands á að aðstoða þessa einstaklinga við að finna nýtt húsnæði en það gengur ekki alltaf sem skyldi, ástæðan fyrir því er sennilegast sú að þetta er sjálfboðastarf og erfitt getur verið að manna slíkt. Þau fá framfærslu frá sveitarfélaginu, húsbúnaðarstyrk fyrir húsbúnaði og raftækjum og sálfræðistyrk og tannlæknastyrk. Börnin fara í aðra skóla þegar þau hætta í Bjargi. Frá áramótum hafa flestir þeirra sem hafa fengið stöðu flutt úr sveitarfélaginu, þegar það er þá þarf að aðstoða þau við að flytja.

Málsmeðferð fólksins getur tekið allt frá 6 mánuðum uppí rúmt ár.

Útlendingastofnun búin að taka á leigu annað húsnæði á norðurhelli og þar eiga að fara 24 fjölskyldur inn. Það er ekki samningur sem bærinn hefur gert við Útlendingastofnun.

Útlendingastofnun mun því sjá um það húsnæði og fólk og það er töluverður munur á þjónustunni o.fl. eru hlið við hlið húsnæðin. Sem getur skapað vanda.

Í dag eru að koma fleiri einstaklingar frá Sýrlandi, Írak, Sómalíu og Nígeríu, sem sagt það er að verða breyting á þjóðerni fólksins sem hingað leitar.

Fullorðnir einstaklingar sem hingað koma mega ekki vinna á meðan þau eru í hælismeðferð, það er því lítið um að vera fyrir þessa einstaklinga og þau eru mikið einangruð sem hefur gríðarlega mikil áhrif á andlegu heilsu þeirra.

Fylgdarlaus börn, einstaklingar undir 18 ára, sækja um hæli og þá er tilgangurinn oft að sækja um hæli og fá stöðu og óska eftir fjölskyldunni sinni hingað. Þá þurfa starfsmenn HOF að aðstoða við að gera fjölskyldusamning.

Dæmi um dreng sem kom var settur í fóstur, fékk svo móður sína og 6 systkini með henni og verið að bíða eftir pabbanum og það þarf að koma þessum börnum inn í skóla og fleira. Þegar börn koma ein er það í höndum barnaverndar að sinna þeim einstaklingum en hér í Hafnarfirði er það HOF sem sér um það utanumhald og vinnslu.

Forvarnir

Stóra spurningin er að sjálfsögðum, hvað við getum gert fyrir þennan hóp af börnum sem er uppá Bæjarhrauni og Norðurhellu. Það vantar eftirfylgd þar inn, til dæmis að koma þeim í skólann

Flensborg ætlar að taka við börnum (16 -18 ára) sem eru komin á menntaskólaaldur. Yfir sumarið reynt að útvega íslenskunámskeið.

Ægir talar um að það þurfi að halda vel utan um þennan hóp. Hann hefur talað fyrir því við Útlendingastofnun og hér í Hafnarfirði að það verði til dæmis hægt að taka alla þessa stráka sem koma hingað einir og þróa verkfni í kringum þá - einhver sem kennir þeim að elda, kennir þeim að sjá um sig, kennir þeim mikilvægi þess að mæta í skólann. Það er eitt af forvarnarverkefnum sem þau vilja setja í gang. Tekur tíma hjá kerfinu þeirra að melta þetta, svo nýbyrjað.

Börnin sem búa í Bæjarhrauni hafa lítið að gera og eru í raun mikið að leika sér á göngunum í þar, alls ekki gott ástand. Þessir einstaklingar koma jafnvel frá stríðshrjáðum löndum og eru með mikla áfallasögu ásamt því þá er þetta fólk af ólíkum uppruna sem getur valdið spennu. Börnin sem eru í Bæjarhrauninu eru í þessum aðstæðum öllum stundum.

Starfsmenn HOF hafa rætt við starfsfólk hjá Haukum og í Sundfélagi Hafnarfjarðar og geta börnin æft þar en það kemur upp vandi. Hver á að skrá þau? Hver á að borga? Eiga þau íþróttaföt?

Sumir af drengjunum sem hafa komið fylgdarlausir og eru á Bæjarhrauni eru kröftugir og bjarga sér sjálfir og hafa farið í fótboltann hjá FH til dæmis. Það er búið að ræða við þjálfara hjá FH og það gekk vel og gengur vel.

Fjölskyldan sem kom í gegnum fjölskyldusamninginn – börnin í þeirri fjölskyldu eru að æfa með haukum í körfu.

Hvernig ætlum við að gera þetta. Ætlum við að vera með flott barna- og fjölskyldustarf í Hafnarfjarðarbæ en skilja svo óhreinubörnin hennar Evu eftir. Við þurfum að lyfta þeim upp á sama plan og öðrum börnum sem búa á Íslandi, öllum börnum.

Hópar sem hafa ekki efni á æfingagjöldum, hafa ekki efni á íþróttatreyjum, þarf að ýta undir þennan hóp, hvernig ætlum við að styðja við þau. Forvarnargildið í því að grípa þennan hóp og gera það vel er gríðarlega mikið.

Þarf að setja meiri kraft í þennan málaflökk.

Neyðarþjónusta fyrir einstaklingar sem hingað leita

- Göngudeild sóttvarna í Mjódd. Ef þau þurfa að leita sér aðstoðar læknis þá er fyrsti viðkomustaður göngudeild sóttvarna í Mjódd, þar fara þau í skoðun, svo tilmæli um að starfsmenn HOF megi panta tíma fyrir viðkomandi hjá tannlækni vegna tannþínu – þetta ferli gerir það að verkjum að manneskja er þá kannski með tannþínu í 3-4 vikur.
- Kona sem finnur ber í brjósti og hefur kvartar yfir verk í brjóstinu kemst ekki inn á leitarstöð því það þarf að fá leyfi fyrir öllu, allt kostar peninga. Hlutverk þeirra í HOF er að vera frammúrskarandi í þjónustu. Þróa leiðir til að eyða út sóun á tíma og öðru. Auðvitað á þessi kona ekki að þurfa að bíða eftir því að komast undir læknishendur. Óvissan sem fylgir biðinni um hvort fólk fái stöðu eða verði vísað úr landi er nógu erfið.
- Þarf að taka tillit til þess að verið sé að vinna eftir lögum og ákveðnum rammanum en geta stigið út fyrir það líka án þess að brjóta lög.

Á mánudögum eru starfsmenn HOF alltaf með tveggja tíma viðtalstíma upp á Norðurhelli og fólk getur komið og hitt þau á skrifstofunni þeirra hjá Fjölskylduþjónustu Hafnarfjarðar. Markmiðið er að vinna málin þannig að þau komist hratt í ferli hjá þeim.

Starfsmenn HOF eru að leggja mikið í það að reyna staðla og ferla málin – svo hægt sé að stytta málshraða og veita betri þjónustu. Þau geta þó ekki skipt skipt sér af málsferli Útlendingagastofnunar en geta reynt að pressa á að betur sé haldið utan um börnin þegar þau eru að bíða eftir stöðu, málsmeðferð.

Búin að vera í samstarfi við UNICEF

- Hafnarfjarðarbær að skrifa undir samning við UNICEF og þar talað um að setja upp þróunarverkefni fyrir hælisleitendur.

Ástjarnakirkja bíður upp á íslensku kennslu 1x í viku.

Umræður

Er ekki hægt að koma í gang einhverju ákveðnum félagslegu úrræði fyrir þetta fólk, þar sem fjölskyldan hefur ekkert við að vera oft á tíðum. Börnin eru mikið bara upp í húsnæði. Fara í skóla og svo frístund ef aldur.

- Mikil forvörn í því að fólk geti gert eitthvað á daginn. Fólk sem glímir við þunglyndi, PTSD o.fl. hvernig mun þeim takast til að koma sínum börnum áfram ef það er enginn sem styður við þau til að styðja við börnin, er ekki verið að sinna þessu fólk.
- Það kostar að hafa program fyrir þessa einstaklinga – þarf að vera fagmanneskja sem hefur virkilega áhuga á því að vera með börnunum og þekkja til úr hvaða aðstæðum þau hafa verið að koma. Einhver sem er til staðar. Verðum að tryggja fjármagn til að bæta stöðu þessara einstaklinga.

Sagt frá stöðu í noregi þar sem það er starfsmaður 24/7 í húsnæðinu með fólkinu og er til staðar fyrir þau, getur aðstoðað þau og spjallað.

- Ef það væri einhver þarna uppfrá sem gæti tekið á móti krökkunum og vísað þeim í íþróttir til dæmis.

Sálfræðimeðferð

- Þegar fólk er í hælismeðferð er áfallinu ekkert lokið og erum við bara að plástra á meðan en þau einhversskonar sálgæsla gæti gert mikið gagn, að geta talað við einhver þegar þér líður illa.
- Fullorðnafólkið hafnar meðferðinni líka oft á tíðum, finnst það ekki passa sér. Þá er yfirleitt ekki búið að leysa úr þeirra málum og eru í millibilsástandi sem þau vita ekki hvernig endar.
- Þrjú börn sem fóru í gegnum Grikkland og urðu viðskila við foreldra sína 10/11 ára og dettur inn á hjálparsamtök. Ein stúlkan var látin vinna í nokkra mánuði meðan hjálparsamtökin hjálpuðu henni við að finna fjölskylduna sína, hún var verulega ósátt við það að þurfa vinna. En eftir á talaði hún um að þetta hafi alveg bjargað henni að vera með hlutverk.
- Þegar komin með stöðu þá 2 ár þar sem þau eru í stuðning og fá niðurgreiddan sálfræðikostnað m.a. Hvað getum við gert á meðan, þar til fólk fær stöðu
- Hvað verður þegar þau fá stöðu og fyrstu 2 árin – mikið af karlmönnum sem fara fljótt inn á vinnumarkaðinn en detta fljótt útaf honum aftur, þá eru þeir flestir komnir á vinnumálastofnun. Konur fara hægar út á vinnumarkaðinn og endast betur. Þarf að skoða þetta, þarf að styðja betur við karlmennina?
-

Hafið þið fengið leiðbeiningar frá hinum norðurlöndunum hvað þetta varðar?

- Svo stórt í sniðum þar, eins og lítil tilraunstofa hér.
- Ekki bara Norðurlönd – eru að fara til Austurríkis – öll félagsþjónustan að fara þangað, þar er mikið verið að vinna með hælisleitendur og flóttafólk.
- Ráðstefna í Lettlandi um andlega heilsu hælisleitanda.
- Þurfa að forgangsraða hvað það er sem þau ætla að byrja á.

Hvatinn til að koma sér útúr húsi vantar – vantar manneskju í þetta sem getur verið til staðar.

Þessi málaflokkur þarf töluvert meiri athygli og fjármagn.

Mikilvægt fyrir fólk að finna að það tilheyri.

Þökkum Ægi kærlega fyrir komuna.

Umræða innan hópsins:

Spurning hvort hægt sé að nýta ungmennahúsið (15-18 ára) að einhverju leyti fyrir unga hælisleitendur og flóttafólk, þar er opin starfsemi, þeir geta bara mætt án þess að skrá sig sérstaklega.

Geir fer yfir íþróttta og tómstundamál

- Frístundastyrkur 125 milljónir
 - o 70% barna að nota þennan styrk.
 - o Styrkur til 18 ára
 - o Hafnarfjarðarbær - frístundastyrkur öðruvísi en margra íþróttafélaga – 4k á mánuði. Þannig reynt að ýta á ársvirkni.
 - o Stefna á að hækka styrkinn næsta haust

Félagsmiðstöðvar í öllum skólum

- Í hverjum einasta grunnskóla er félagsmiðstöð og þar er markmiðið að ná til þeirra krakka sem eru ekki í íþróttum, auðvitað er markmiðið að ná til allra barna en það er settur sérstakur fókus á þennan hóp.
- Aðsókn, ekki áhyggjur af aðsókn, einblína á gæði starfsins.
- Miðdeildin verður aðeins útundan, ef þau eru ekki að stunda íþróttir og slíkt, hvað eru þau þá að gera í frítíma sínum. *Mikilvægt að auka starfið í miðdeildunum.*
- Húsnæðið fyrir félagsmiðstöðvar stundum óhentugt – vantar meiri opnun í rýmin.
- Hópastarf – skiptir gríðarlega miklu máli í félagsmiðstöðvum.
 - o Ekki í öllum en markmiðið að þetta verðir hluti af starfi félagsmiðstöðva.
 - o Hópastarf, fyrir nemendur sem eru á jaðrinum. Gert í samstarfi við skólana sem þekkja þessi börn sem eru á jaðrinum. Nóg pláss í öllum skólum til að gera vel í þessu.
 - Dæmi um gott hópastarf. Graffiti hópur - Það var mikið um skemmdarverk út frá veggjakroti í Hafnarfirði. Þá var farið í það að finna krakkana sem höfðu áhuga á graffiti og þau fengu að mála undirgöng og rafmagnskassa o.fl. með skipulögðum hætti. Skemmdaverka tíðni í sveitarfélaginu minnkaði gríðarlega við þetta.

Skilgreining á hugtakinu forvörn

- Hópurinn fór yfir skilgreiningu á hugtakinu forvörn.
- Tekið saman og gert heildstætt.

Næsti fundur 8. Maí .

Fundi slitið kl. 9.55.